

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра теорії літератури та зарубіжної літератури

СИЛАБУС

н о р м а т и в н о г о о с в і т н ь о г о к о м п о н е н т а

ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА

(Ч. 2. Від Ренесансу до XVIII ст.)

підготовки здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня

галузі знань А Освіта

спеціальності А4 Середня освіта

предметної спеціальності А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література)

спеціалізації А4.022 Німецька мова та зарубіжна література

освітньо-професійної програми Середня освіта. Німецька та англійська мови. Зарубіжна література.

Силабус освітнього компонента «Зарубіжна література» (Ч. 2. Від Ренесансу до XVIII ст.) підготовки першого бакалаврського рівня галузі знань *A Освіта*, спеціальності *A4 Середня освіта*, предметної спеціальності *A4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література)*, спеціалізації *A4.022 Німецька мова та зарубіжна література*, освітньо-професійної програми *Середня освіта. Німецька та англійська мови. Зарубіжна література*.

Розробники: Бортнік Ж. І., професор кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури, доктор філологічних наук, доцент.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Оксана БЄЛИХ

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури

Протокол № 1 від 3 вересня 2025 року.

Завідувач кафедри:

проф. Романов С. М.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	галузі знань <i>A Освіта</i> , спеціальності <i>A4 Середня освіта</i> , предметної спеціальності <i>A4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література)</i> , спеціалізації <i>A4.022 Німецька мова та зарубіжна література</i> , освітньо-професійної програми <i>Середня освіта. Німецька та англійська мови. Зарубіжна література</i> .	Нормативний
Кількість годин/кредитів 90 год. / 3 кред.		Рік навчання 2 курс
		Семестр 4
		Лекції 20 год.
		Практичні (семінарські) 26 год.
ІНДЗ: є		Самостійна робота 38 год.
		Консультації 6 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: Бортнік Жанна Іванівна

Науковий ступінь: доктор філологічних наук

Посада: професор кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури

Контактна інформація: Bortnik.Zhanna@vnu.edu.ua

bortnikzhanna@ukr.net, тел. 0987135077

Дні занять. Розклад за покликанням: http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700&fbclid=IwAR0TsNteJrUrwrFQJZ9MP1MoNxWj_x80ekrLzGpXY2BSLFpBNwNUaApwzKw

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента (ОК)

1. Анотація ОК:

Силабус освітнього компонента «Зарубіжна література» (Ч. 2. Ренесансу до XVIII ст.) укладено відповідно до навчального плану підготовки бакалавра галузі знань *А Освіта*, спеціальності *А4 Середня освіта*, предметної спеціальності *А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література)*, спеціалізації *А4.022 Німецька мова та зарубіжна література*, освітньо-професійної програми *Середня освіта. Німецька та англійська мови. Зарубіжна література*.

Предмет вивчення – історико-літературні процеси в країнах Європи від епохи Відродження до XVIII ст.

Програма освітнього компонента включає такі змістові модулі:

1. Література епохи Відродження.
2. Література XVII ст.: Бароко, Класицизм.
3. Література епохи Просвітництва.

2. Пререквізити / Постреквізити

Пререквізити: освітній компонент «Зарубіжна література» (Ч. 2. Від Ренесансу до XVIII ст.) опирається на систему знань і навичок, отриманих в ОК «Зарубіжна література» (Ч. 1. Античність та Середньовіччя), «Вступ до літературознавства».

Постреквізити: «Зарубіжна література» періодів 1-ї пол. XIX ст., 2-ї пол. XIX ст., 1-ї пол. XX ст., 2-ї пол. XX ст. – поч. XXI ст., «Методика навчання зарубіжної літератури», «Курсова робота з методики навчання зарубіжної літератури», «Педагогічна практика».

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета – сформувати в здобувачів освіти цілісне уявлення про розвиток європейської літератури в епохи Відродження, Бароко, Класицизму, Просвітництва.

Завдання:

- формувати уявлення про домінантні літературні концепти періоду «Ренесанс – XVIII ст.» (Відродження / Ренесанс, бароко, класицизм, просвітницький класицизм, просвітницький реалізм, рококо, сентименталізм, преромантизм тощо) у їхньому зв'язку з панівними філософсько-естетичними теоріями; при цьому звертати увагу на типологічно загальні, національно-своєрідні та індивідуально-авторські особливості художніх явищ;
- формувати уявлення про особливості розвитку різних національних літератур, особливу увагу приділяючи англослов'янським (німецькомовним) літературам, звертаючи увагу на суспільно-політичний та культурно-мистецький контексти;
- формувати уявлення про тяглість літературного процесу, специфіку розвитку літератури Великобританії та Німеччини, виокремлювати традиції та новаторство форм, методів, жанрів, до яких вдаються в художніх творах письменники цього періоду;
- характеризувати творчість зарубіжних письменників, звертаючи увагу на життєві обставини, які мали вплив на формування творчої особистості, на основні етапи творчого шляху, на специфіку авторського ідіостилу тощо;
- розкривати суть нових літературознавчих термінів, розвивати вміння оперувати літературознавчою термінологією;
- розвивати в здобувачів освіти вміння аналізувати та інтерпретувати художній текст, критично мислити в процесі рецепції літературознавчих джерел;
- розвивати в здобувачів освіти креативне мислення, комунікативні навички, вміння працювати в команді;
- збагачувати духовний світ здобувачів освіти та залучати їх до загальнолюдських цінностей у процесі аналізу художніх текстів;

- формувати в здобувачів освіти потребу в читанні, інтерес до художнього слова, естетичний смак.

4. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з філології та наук про освіту, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. *Здатність* забезпечувати здобувачам освіти навчання державною мовою.

ЗК 4. *Здатність* формувати і розвивати в здобувачів освіти ключові компетентності і наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти; мотивувати учнів та рухатись до спільної мети.

ЗК 5. *Здатність* здійснювати інтегроване навчання здобувачів освіти; формувати ціннісні ставлення в здобувачів освіти.

ЗК 6. *Здатність* добирати і використовувати сучасні й ефективні методики і технології навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти; вчитися й оволодівати знання та застосовувати їх у практичних ситуаціях.

ЗК 7. *Здатність* реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 10. *Здатність* до суб'єкт-суб'єктної взаємодії із здобувачами освіти в освітньому процесі; працювати в команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня..

ЗК 13. *Здатність* прогнозувати результати освітнього процесу; планувати освітній процес.

ЗК 15. *Здатність* здійснювати власний професійний розвиток, отримувати підтримку від колег; надавати підтримку колегам у їхньому професійному розвитку.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. *Здатність* формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів; послідовно й грамотно викладати свої думки державною мовою; визначати комунікативну, пізнавальну, номінативну, емоційно-експресивну та інші функції мови, характеризувати мовні та мовленнєві одиниці у порівнянні з одиницями рідної мови.

ФК 2. *Здатність* засобами німецької й англійської мов, зарубіжної літератури та інтегрованого навчання формувати і розвивати у здобувачів освіти ключові компетентності і наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти; формувати в них ціннісні ставлення, розвивати критичне мислення та здатність оцінювати ситуацію в країні.

ФК 3. *Здатність* моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; планувати освітній процес і прогнозувати його результати; організовувати процес навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти, організовувати різні види й форми їхнього патріотичного виховання і розвитку; добирати і використовувати сучасні й ефективні методики і технології навчання, виховання, розвитку й становлення здобувачів освіти як патріотів України для проведення навчальних занять та позакласних заходів з іноземних мов та зарубіжної літератури у закладах загальної середньої освіти, в тому числі за умов дистанційного та змішаного навчання.

ФК 4. *Здатність* формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей.

ФК 5. *Здатність* здійснювати інтегроване навчання учнів.

ФК 6. *Здатність* добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології

навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК 7. *Здатність* розвивати в учнів критичне мислення.

ФК 9. *Здатність* формувати ціннісні ставлення в учнів.

ФК 10. *Здатність* орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати власний професійний розвиток, отримувати підтримку від колег та підтримувати їх у професійному розвитку.

ФК 12. *Здатність* використовувати навчально-методичний інструментарій, обладнання навчального й загального призначення для кабінетів (за предметними спеціальностями); мультимедійне обладнання; застосовувати досягнення сучасної методичної і філологічної наук, освітніх концепцій у процесі навчання німецької та англійської мов і зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти.

ФК 21. *Здатність* застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; дотримуватися сучасних норм іноземної мови в усній та писемній професійній та міжособистісній комунікації з урахуванням комунікативної ситуації та комунікативного завдання відповідно до етичних і моральних норм поведінки, прийнятих в іншомовному середовищі..

ФК 22. *Здатність* використовувати інновації у професійній діяльності; виявляти закономірності літературного процесу, визначати специфіку і значення художніх концепцій і літературних творів у контексті суспільно-літературної ситуації, літературної критики і культурної епохи; давати оцінку художнього твору; визначати роль системи образів, сюжету, композиції та засобів виразності в їх поєднанні; характеризувати творчу індивідуальність автора.

ФК 23. *Здатність* здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, навчатися впродовж життя; проєктувати педагогічну діяльність, володіти предметно-методичною компетентністю для планування і проведення занять з іноземної мови та зарубіжної літератури.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. *Знати* та *дотримуватися* вимог Державного стандарту базової середньої освіти у професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності.

ПРН 2. *Вільно спілкуватися* державною мовою на професійну тематику, використовуючи сучасну термінологію та систему понять за спеціальністю; аргументовано висловлювати власні думки державною мовою.

ПРН 4. *Реалізовувати* свої громадянські права і обов'язки, усвідомлювати та утверджувати цінності демократичного суспільства у професійній діяльності.

ПРН 5. *Використовувати* мовні засоби для пояснення учням навчального матеріалу, постановки проблемних питань, відповідати на запитання; застосовувати іноземні мови та мовні засоби як інструмент мотивації учнів до пізнання навколишнього світу; *доводити* конкретними прикладами зв'язок між різними рівнями системи іноземної мови, інтерпретувати мовний та мовленнєвий матеріал з урахуванням спільних рис і відмінностей державної та іноземних мов.

ПРН 7. *Демонструвати* академічні знання з освітньої галузі/навчального предмету (інтегрованого курсу) і володіти методиками і технологіями моделювання змісту навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; *застосовувати* на практиці знання про лінгвістичні, психологічні, дидактичні основи навчання іноземної мови і зарубіжної літератури та шляхи формування компетентностей здобувачів освіти.

ПРН 8. *Добирати* дидактичні матеріали для вивчення учнями окремих тем/розділів навчальної програми відповідно до обов'язкових результатів навчання; *складати* конспекти уроків різних типів, у тому числі для проведення у дистанційному режимі.

ПРН 9. *Створювати* умови для формування і розвитку в здобувачів освіти ключових компетентностей, наскрізних умінь.

ПРН 10. *Використовувати* міжпредметні зв'язки, інтеграцію змісту різних освітніх галузей; *аналізувати, коментувати, реферувати та перекладати* тексти художнього, публіцистичного, науково-популярного і ділового стилів, використовуючи словники різних типів.

ПРН 11. *Добирати* доцільні сучасні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів засобами освітньої галузі/навчального предмету (інтегрованого курсу) відповідно до визначених теми, мети і завдань уроку.

ПРН 12. *Оцінювати* ефективність навчальних матеріалів та *адаптовувати* їх до конкретного освітнянського контексту; *визначати* доцільність застосування різних методів наукового пізнання в освітньому процесі відповідно до змісту навчання.

ПРН 14. *Володіти* методиками формування та розвитку ціннісних ставлень в учнів; *враховувати* в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості учнів для формування мотивації учнів та організації їхньої пізнавальної діяльності, розвитку позитивної самооцінки, я-ідентичності..

ПРН 15. *Використовувати* інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі та для професійного розвитку, створювати та використовувати цифрові освітні ресурси.

ПРН 16. *Характеризувати* тенденції, етапи і особливості літературного процесу країн у різні епохи, аналізувати художні твори за їхніми ознаками та в контексті епохи, оперуючи відповідною термінологією; *визначати* світоглядно-естетичну специфіку літературних течій і напрямів; *аналізувати* твір за його ознаками і в контексті епохи, *називати* жанрові особливості твору, оперуючи термінологією.

ПРН 17. *Дотримуватися* академічної доброчесності, вимог з охорони авторських прав під час використання та поширення електронних (цифрових) освітніх ресурсів.

ПРН 18. Уміти здійснювати міжкультурну комунікацію і долати міжкультурні бар'єри на

ПРН 22. *Аналізувати* результати навчання учнів з метою подальшого врахування в освітньому процесі; *використовувати* методи та прийоми розвитку в учнів здатності до самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання.

ПРН 23. *Застосовувати* різні підходи до розв'язання проблем, *генерувати* нові ідеї, *демонструвати* відкритість до ідей та рішень учасників освітнього процесу.

ПРН 24. *Визначати* власні освітні потреби та обирати відповідні види, форми, програми професійного розвитку; *виявляти* навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації.

Soft skills:

- здатність логічно і критично мислити, самостійно приймати рішення;
- креативність;
- вміння працювати в команді;
- навички комунікації, вміння виступати перед аудиторією, лідерство;
- здатність управляти своїм часом, розуміння важливості deadline (вчасного виконання поставлених завдань).

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Бали
Змістовий модуль 1. Література епохи Відродження						
Тема 1. Ренесанс як епоха в історії Європи. Відродження в Італії. Творчість Ф. Петрарки, Дж. Боккаччо. Французьке Відродження. Творчість Ф. Рабле.	9	4	2	3		4/4 б.
Тема 2. Відродження в Англії. Відродження в Англії. «Утопія» Т. Мора. Творчість Шекспіра.	16	4	8	3	1	4/4/4/4 б.
Тема 3. Іспанське Відродження. Творчість Сервантеса і Л. де Веги.	10	2	4	3	1	4/4 б.
Разом за змістовим модулем 4	35	10	14	9	2	32 бали
Змістовий модуль 2. Література XVII ст.: Бароко, Класицизм						
Тема 4. Естетика і поетика літератури Бароко. Література іспанського бароко. Творчість П. Кальдерона і Гонгори	8	2	2	3	1	4 б.
Тема 5. Французька література XVII ст. Театр французького класицизму. П. Корнель «Сід». Трагедії Ж. Расіна. Творчість Мольєра.	7	2	2	3		4/4 б.
Тема 6. Англійська література XVII ст. Творчість Д. Донна. Поезія Д. Мільтона.	4			3	1	5 б.
Разом за змістовим модулем 2	19	4	4	9	2	17 балів
Змістовий модуль 3. Література епохи Просвітництва						
Тема 7. Загальна характеристика літератури 18 ст. Просвітництво. Італійська література. Гольдони та К. Гоцци	6	2		3	1	
Тема 8. Література Англії XVIII ст.. Творчість Д. Дефо і Дж. Свіфта. Сентименталізм.	5		2	3		4/4 б.
Тема 9. Французька література XVIII ст. Епоха Просвітництва у Франції. Творчість Вольтера, Д. Дідро, Ж. Ж. Руссо. Драматургія Бомарше.	7	2	2	3		4 б.
Тема 10. Німецька література XVIII ст. Творчість Ф. Шиллера і Гете. «Фауст» Гете.	10	2	4	3	1	4/5 б.

Разом за змістовим модулем 3	28	6	8	12	2	21 бал
МКР. Захист індивідуального проєкту	8			8		30 балів
Разом за модулями 1,2, 3 (усього за 4 семестр)	90	20	26	38	6	100 балів

Навчально-методичне забезпечення, плани практичних занять і рекомендації до виконання самостійної роботи, різновиди контролю й т. п. розміщено в електронному курсі на платформі Moodle: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=3109>

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувачів освіти включає більш ґрунтовне опрацювання лекційного матеріалу, вивчення окремих питань, що не були розглянуті в курсі лекцій, підготовку до практичних занять, яка передбачає, зокрема, читання й аналіз художніх текстів, опрацювання теоретичного та критичного літературознавчого матеріалу, перегляд рекомендованих відеоматеріалів.

Ефективність самостійної роботи здобувачів освіти викладач виявляє на практичних заняттях, зокрема під час фронтального опитування, бесід, дискусій, дебатів, обговорення проблемних завдань, презентації творчих завдань, аналізу та інтерпретації художніх текстів та ін., і відбиває в загальній оцінці за тему. До великих за обсягом текстів додаються допоміжні запитання, які мають на меті навчити здобувачів працювати з текстом, ведуть читача по тексті в процесі читання, дають можливість звернути їхню увагу на деталі.

Теми, які повністю винесено на самостійне опрацювання, включено до змістових модулів та питань підсумкового контролю. Рівень засвоєння здобувачами освіти цих тем викладач виявляє у процесі здачі МКР (захисту індивідуального проєкту) та іспиту.

Назви тем	Завдання	К-сть год.
ЗМ 1. Тема 1. Відродження в Італії. Творчість Ф. Петрарки.	1. Творчість Ф. Петрарки як митця перехідної епохи: ознаки середньовічної та ренесансної естетики. 2. Новаторство Ф. Петрарки у втіленні образу ліричного героя. 3. Специфіка образу Лаури як «ідеалізованої проєкції на власну унікальність». Втілення символіки міфу про Аполлона і Дафну. 3. Проаналізувати один із віршів збірки Ф. Петрарки «Канцоньєре» (на вибір)	4
ЗМ 1. Тема 1. Творчість Дж. Боккаччо. «Декамерон» як втілення ренесансної ідеї людини.	Підготуватися до дискусії на тему ««Декамерон» Дж. Боккаччо: «Рецепт від автора: як протистояти «чумі», коли, здається, що ти безсилий?» (на прикладі поведінкових моделей оповідачів і героїв новел) 1. «Декамерон»: структура, тематика і образна система збірки (образи жінок, священників, монахів, закоханих, авантюристів тощо). 2. Втілення ренесансної естетики у збірці. Доведіть на прикладі новел, що слушними твердження, що твір «Декамерон» відображає: • "кожна розказана історія може розповісти історію	4

	про свого оповідача" (майстерність Боккаччо-новеліста); • різноманіття поглядів на світ і правд, цінність індивідуальної точки зору на світ і красу; • стосунки по горизонталі; • природну сутність людини; • природна сутність людини виявляється у надзвичайних обставинах (жанр новели відповідає); • залучає техніку комічного переосмислення стереотипу; десакралізацію. 3. Прокоментуйте думку Г. Блума про те, що літературний прорив Боккаччо в тому, що він звільнив літературу від «дидактизму і моралізаторства й покладання відповідальності не на оповідача, а на слухача й читача, щоб той сам вирішував, добре це чи погано». 4. Який "рецепт" пропонує своїм твором Боккаччо для людей, які потрапляють у ситуацію "епідемії" (неможливості вплинути на ситуацію або подолати проблему)? Рекомендовані для обговорення новели: День 1. Новела 1. Д.2. Н.9 Д.3. Н.9. Д.4. Н. 9 Д.5. Н.9 Д.6. Н.4. Д.7. Н.5. Д.8. Н.10. Д.9. Н.9 Д.10. Н.10 5. Твори письменників італійського Ренесансу у шкільній програмі. Які проблеми можуть виникнути під час вивчення тексту на уроці?	
ЗМ 1. Тема 2. Відродження в Англії. «Утопія» Т. Мора. Творчість Шекспіра.	І. Підготуватися до дискусії на тему: «Ромео і Джульєтта» – чи це історія про трагедію закоханих, які не могли бути разом через сімейну ворожнечу?» <i>Допоміжні запитання до дискусії:</i> як зображено сімейну ворожнечу в експозиції твору, трагічно чи комічно; як Ромео розповідає про любов до Розаліни; як батько Джульєти реагує на інформацію про те, що Ромео прийшов на маскарад, хто в тексті насправді ненавидить і чому; чи знали батьки, що їхні діти закохані; прочитайте розмову Джульєтти з батьком – у чому полягає його вимога до Джульєтти, що насправді забороняє батько, у чому різниця в їхньому ставленні до життя, чому брат Лоренцо допомагає закоханим; 2. Аналіз комедії «Дванадцята ніч» за планом (порівняти з тим, які ці проблеми реалізуються у трагедії «Ромео і Джульєтта»): а) стосунки в комедії та проблеми сім'ї; сюжетні лінії «сестра втрачає брата»; як сімейна криза стає експозицією і мотивує зав'язку сюжету; б)	4

	випробування коханням героїв (зміни планів і зміни в житті через те, що герої закохалися, як змінюються герої), які перешкоди виникають поміж закоханими; в) кого «карає» Шекспір в комедії і чому; як Шекспір ставиться до «святих» людей на кшталт Мальволіо в комедіях, чому «віддає» для його монологу значну частину фіналу; 3. У чому полягає світоглядна ренесансна концепція В. Шекспіра, яку можна простежити в його ранніх творах, де сім'я (сімейні стосунки) є втіленням світу як великої сім'ї людства (простежте за сюжетною формулою творів Шекспіра «криза в сім'ї – пошук виходу з кризи – кохання – вирішення проблем сім'ї»). 4. Комічні сюжетні прийоми В. Шекспіра. 5. Проблеми викладання тексту «Ромео і Джульєтта» в школі.	
ЗМ 1. Тема 2. Відродження в Англії. Творчість Шекспіра. «Гамлет»	1. Зробити пообразний аналіз трагедії В. Шекспіра «Гамлет» (Образ Гамлета, образи «двійники»: Клавдій, Полоній – батько Гамлета; Гертруда – Офелія; Гамлет – Лаерт і Фортінбрас, Розенкранц і Гільденстерн – Гораціо). У чому полягає «двійництво»? Як Шекспір модифікує «трагедію помсти»? 2. Зіткнення цінностей і образ часу у творі. <i>Допоміжні запитання:</i> 1) Як в експозиції твору реалізується шекспірівський образ сімейної кризи як руйнування гармонії світопорядку? 2) Як Гамлет переживає втрату батька і як оцінює заміжжя матері? Чому? 3) Змодельуйте життя Гамлета до смерті батька з тих деталей, про які говорить герой щодо свого минулого у розмовах з Офелією, матір'ю після вистави (порівнює батька і Клавдія), з Розенкранцом і Гільденстерном? Які вчинки людей, що оточують Гамлета, змінили його уявлення про те, що він про них думав раніше – про матір, батька, Клавдія, Офелію, Полонія, РОзенкранці і Гільденстерна? Який світ втратив Гамлет? Чи можна його порятувати помстою? 3. «Гамлет» В. Шекспіра в шкільній програмі з зарубіжної літератури.	4
ЗМ 1. Тема 2. Відродження в Англії. Творчість Шекспіра «Отелло»	1. Підготувати аналіз образів Отелло і Яго як героїв-антиподів (у чому головна протилежність образів). Образи жінок у трагедії. <i>Допоміжні запитання:</i> а) Характеристика, яку Отелло дають Родріго, Яго, як Яго розповідає, "до яких людей належить" Д.1, Сцена 1; б) самохарактеристика Отелло і розповідь про власне життя, за що його покохала Дездемона, як ви уявляєте життя Отелло до зустрічі з Дездемоною (Сцена 3); в) чому Яго допомагає Родріго, філософія життя Яго; в) яка зав'язка сюжету, де рушій дії - ненависть Яго до Отелло, глибинні причини якої Шекспір не називає: "ненавиджу мавра; моя на те причина корениться глибоко в моєму серці", а Яго	4

	називає лише зовнішні; який план помсти придумує Яго; г) як ставиться Отелло до дружини, чи ревнує її до того, як Яго говорить про можливу зраду; як Яго моделює життя Отелло і Дездемони (Д.2, Сцена 1); д) чим стало для Отелло кохання Дездемони ("коли любиш тебе я перестану - повернеться той давній хаос", чому "зрада" Дездемони є для нього прощанням з усім, що важливо в житті ("Прощай, утіхо! Розуміє, прощай! Прощайте, плюмажі, війська, бої, де честолюбство переходить в доблесть! Прощай, мій коню, що іржеш до мене!.."); е) як Яго покроково реалізує план по дискредитації Дездемони; ж) три святих брехні Дездемони; з) паралельний сюжет для Яго і Отелло – убивство дружини.	
ЗМ 1. Тема 3. Іспанське Відродження. Лопе де Вега. С. М. де Сервантес.	Підготуватися до дискусії за твором «Чому «Дон Кіхот» Сервантеса – перший європейський роман?» з огляду на такі питання: - Категорії високого та низького, героїчного, трагічного і комічного в романі Сервантеса: образ Дон Кіхота і Санчо. <i>Допоміжні запитання до дискусії:</i> які книжки читав герой і як їх характеризують близькі Дон Кіхота; які подвиги робить герой; що спільного і відмінного між Дон Кіхотом і Санчо Пансою, чому Санчо Панса не кидає свого лицаря; чому дон Кіхот легше переносить труднощі, побиття (що дає йому сили, знайдіть у тексті); як Санчо реагує на побиття і голод; яке ставлення до Дон Кіхота інших персонажів і чому вони втягуються в його лицарські історії, чому допомагають (явна і прихована мотивація); чи люблять люди в романі слухати і розповідати історії; чи змінюється ваше ставлення до Дон Кіхота протягом роману – який герой на початку і в кінці. - Особливості наратора в романі як новаторство Сервантеса (підтвердити цитатами з тексту). <i>Допоміжні запитання:</i> хто є оповідачем в романі і чи можна його вважати «надійним»; про що оповідач попереджає читача в «Передньому слові» щодо правдивості своїх слів; як він спілкується з читачами (знайти цитати в тексті), як оповідач жартує з читачем (чи відчували ви, що оповідач підсміюється з вас). Знайдіть усі можливі види оповіді в тексті: - оповідь, перервана тим, що нема продовження в книзі, Р.VIII; - оповідь зі знайденої книги, Р.IX; - оповідь про ідеальну добу (утопія в романі). Р.X; - оповідь про героїв, розказана різними оповідачами (Хризостом і Марсела, Р. XII–XIV); - оповідь, розказана двічі – один раз як висока, інший раз як низька (Дон Кіхот і Санчо про лицарів, Р.XV); - незавершена історія, спеціально затягнута історія (Санчо, Р.XX); - історія розказана в умовному способі (як стати на	4

	лицарську службу до імператора), Р. XXI.; 8) історія, яку розпочинає один персонаж, продовжує для інших людей, а завершують – інші персонажі (Історія Карденіо і Люсінди від знайденого листа до зустрічі у корчмі. Р. XXIII – Р. XXIV, XXVII XXVIII ; 9) оповідь-притча «Як правильно шаленіти?» Р. XXV.; 10) лист в романі (версія Дон Кіхота і Санчо Панси Р. XXV, 11) вірші героїв і про героїв в романі; 12) одна історія очима різних персонажів (Карденіо, Люсінда, Доротея, Федеріко). Р. XXVIII; 13) вигадана історія з метою ввести в оману (Доротея як принцеса Обізіяна (Р. XXX); 14) книга в книзі (повість про безрозсудно цікавого, Р. XXXIII – XXXV); 15) оповідь з елементами автобіографії автора (про себе в полоні – невольник і Зораїда, Р. XXXIX – XLI); 16) нанизування історій (один із другорядних персонажів однієї оповіді стає головним героєм наступної). 3. Образи жінок в романі. Проблема прекрасної дами. <i>Допоміжні запитання:</i> хто дама серця Дон Кіхота і які паралелі можна знайти з образами Беатріче і Лаури; що спільного між образами Марсели (Хризостом і Марсела, монолог Марсели про кохання, Р. 12–14), Люсінда, Доротея (від селянки до принцеси Обізіяни), Камілла, Зораїда, Клара, Леандра, дружина Санчі тощо) 2. Мотив божевілья, життя як мрії та свободи в романі; 3. Роман Сервантеса як література про літературу. Книжки в романі. Мова роману (знайти найбільш влучні та цікаві мовні експерименти). 4. Творчість М. де Сервантеса в шкільній програмі із зарубіжної літератури	
ЗМ 2. Тема 4. Естетика і поетика літератури Бароко. Література іспанського бароко. Творчість П. Кальдерона і Гонгори	Зробити аналіз твору «Життя – це сон» за планом 1. Групи героїв і основні сюжетні лінії твору «Життя – це сон»? 2. Випадкові збіги у житті персонажів? Як вони відображають естетику бароко? 3. Як ви можете пояснити 3 частини твору? Що вони символізують? 4. Вкажіть епізоди, де «пристрасність роздумів» переважає над «пристрасністю вчинків»? Знайдіть фрази персонажів, які можна вважати афоризмами. Яку філософію вони несуть? 5. Яка мова героїв? Знайдіть найбільш складні і образні висловлювання персонажів твору. 6. «Життя – це сон»: ознаки естетики бароко? 7. За допомогою чого долається фатум драми (на відміну від «Царя Едіпа» Софокла)? Що змінилося у баченні людиною світу? Як це пов'язано із християнською вірою? Проблема свободи і фатуму в бароковому баченні Кальдерона. 8. Епоха Бароко в шкільній програмі з літератури	4

ЗМ 2. Тема 5. Французька література XVII ст. Театр французького класицизму. П. Корнель «Сід». Творчість Мольєра	1. Прочитати твір П. Корнеля «Сід». Написати есей на тему «Які риси класицизму і бароко є у п'єсі «Сід»?» <i>Допоміжні запитання:</i> а) Яка подія у п'єсі є зав'язкою сюжету? б) Який вибір у творі робить кожен з героїв? Чи є вихід для них? Хто, обираючи між обов'язком і почуттями, робить неправильний вибір (в контексті ідеалів класицизму)? в) Кого у п'єсі можна назвати героєм, який втілює ідеал класицизму? Чому? г) Яка функція образу Донни Урраки? д) Образ Хімени, жіночі персонажі у п'єсі, як автор зображає жінок в контексті вибору між обов'язком і почуттями? е) Яку функцію в реалізації конфлікту грає Дон Санчо? ж) Яку функцію в реалізації класицистичної естетики відіграє образ короля? з) Проаналізуйте монолог Родріго, у якому він робить вибір (станси), як у ньому втілюється естетика класицизму. и) За що французька Академія критикувала твір П. Корнеля? Які правила класицизму він порушив? 2. Підібрати аргументи до теми ««Тартюф» Ж. Б. Мольєра – висока комедія» <i>Допоміжні запитання:</i> Які ознаки комедії і трагедії за вимогами класицизму? Які ознаки класицистичної комедії є у творі? Що в комедії Мольєра виходить за рамки класицистичної комедії? Наведіть приклади комічних епізодів? Трагічних? Який головний конфлікт комедії? На які дві групи можна розділити персонажів залежно від сторін конфлікту? Чому одні герої вірять Тартюфу, а інші – ні? Що є в характері, минулому і теперішньому життя Оргона і пані Пернель таке, що дає можливість помилитися в характері Тартюфа (як Доріна характеризує обох персонажів)? Яку функцію у розвитку конфлікту відіграє Клеант? Чому саме йому Мольєр доручає найважливіший монолог про справжню віру і лицемірство? Яку функцію в реалізації класицистичного конфлікту відіграють жіночі персонажі? Подумайте, чому автор зробив персонажа Ельміру не матір'ю, а мачухою для дітей Оргона? Яка роль короля у розвитку конфлікту? 3. Вивчення творчості Мольєра в шкільній програмі з зарубіжної літератури	4
ЗМ 2. Тема 6. Англійська література XVII ст. Творчість Д. Донна. Поезія Д. Мільтона.	1. Зробити аналіз одного з віршів Д. Донна або Д. Мільтона (на вибір)	4

ЗМ 3. Тема 7. Загальна характеристика літератури 18 ст. Просвітництво. Італійська література. Гольдоні та К.Гоцци	Написати есей на тему «Прийоми Гольдоні (або Гоцці) у сучасних серіалах (фільмах)». Звернути увагу на типи героїв в «комедії дель арте», основні сюжетні лінії, інтригу, комедійні прийоми, ідею, яку реалізує автор.	4
ЗМ 3. Тема 8. Література Англії XVIII ст. Творчість Д. Дефо і Дж. Свіфта. Сентименталізм. Р. Бернс, Л. Стерн.	1. Підготувати повідомлення на тему: «Людина епохи Просвітництва» на прикладі творів «Робінзон Крузо» Даніеля Дефо, «Пригоди Гулівера» (Гулівер на острові ліліпутів і у гуїнгмів) Джонатана Свіфта. <i>Допоміжні запитання:</i> проілюструйте, як в обох текстах проявляється просвітницька місія удосконалення світу і людини (показати, як треба жити або через сатиричне зображення показати, як не треба), зображення вчинків/емоцій у тексті (порівняти прийоми зображення Робінзона і Сигізмундо у П. Кальдерона), роль віри в житті персонажів, зображення людей різних західної цивілізації і тубільців, утопічні мотиви у творах (гармонійне життя, яке створює на острові Робінзон і принципи життя коней-гуїнгмів). 2. Проаналізувати вірш Р. Бернса «Мое серце в верховині». 3. Творчість письменників XVIII ст. в шкільній програмі з зарубіжної літератури: теми, у яких вивчаються твори	4
ЗМ 3. Тема 9. Французька література XVIII ст. Епоха Просвітництва у Франції. Творчість Вольтера, Д. Дідро, Ж.Ж. Руссо. Драматургія Бомарше	1. Підготувати аналіз твору Вольтера «Кандід, або Оптимізм». Як проявляються головні риси французького Просвітництва у творі. Жіночі образи у тексті (порівняти з особливостями зображення жіночих образів в «Дон Кіхоті» Сервантеса). Утопічні мотиви у творі. 2. Новаторство та секрети популярності драматургії Бомарше. «Одруження Фігаро» в контексті просвітницької естетики. 3. Просвітництво у шкільному курсі із зарубіжної літератури	4
ЗМ 3. Тема 10. Німецька література XVIII ст. Лессінг «Емілія Галотті». Творчість Ф. Шиллера. Творчість Гете. «Фауст».	1. Підготуватися до дискусії на тему «Трагедія обов'язку і почуттів у творі Ф. Шиллера "Розбійники"» 2. На основі таблиці-схеми зовнішнього/внутрішнього сюжету твору «Фауст» Гете, зробленого на лекції, обрати один з епізодів твору, розказати детально про його зовнішній сюжет (перебіг подій), а потім пояснити його символічний внутрішній сенс. 3. Творчість Ф. Шиллера і Гете в шкільному курсі зарубіжної літератури	4
МКР (Індивідуальний проєкт)		8
Усього годин		38

Індивідуальний навчально-дослідний проєкт

Індивідуальний проєкт має на меті поглибити та вдосконалити здобуті компетентності із освітнього компонента «Зарубіжна література» та залучити методичну складову, яка полягає у вмінні здобувачів підібрати матеріал для позакласної та позашкільної роботи з літератури. Вона передбачає обов'язкову презентацію результатів на підсумковому занятті в аудиторії (за умов очного навчання) або із залученням платформи відеозв'язку (за умов дистанційного навчання). Здобувач освіти повинен підготувати індивідуальний проєкт та презентацію до нього на одну із тем, яку формулює разом з викладачем (вибір теми слухач здійснює на ЕК упродовж 10 днів від першого аудиторного заняття з відповідного освітнього компонента). Тема проєкту має відповідати змісту курсу (стосуватися періоду історії зарубіжної літератури від Ренесансу до XVIII ст.), враховувати індивідуальні вподобання та креативні здібності здобувача, актуалізувати матеріал з історії літератури на сучасність та відповідати вимогам доступності та науковості для можливої презентації на позакласній та гуртковій роботі з літератури в школі. Здобувач має можливість розвивати вміння проводити інтертекстуальні та інтермедіальні дослідження, порівнювати та зіставляти між собою тексти з зарубіжної літератури, а також зарубіжні та українські твори. Зосереджуємо увагу також на вмінні працювати з довідниковою літературою, пошуковими системами, систематизувати інформацію та презентувати її відповідно до завдань освітнього компонента. Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання – 30, з яких 10 б. – дослідницько-пошуковий складник, 10 б. – оцінка за подання матеріалу відповідно до можливостей вивчення у школі, 5 балів – за виступ, відповіді на запитання по проєкту, 5 балів за теоретичний мінімум (теоретичні питання до курсу ставить викладач, з перелік питань здобувач може ознайомитися на сторінці ОК на платформі Moodle). Основні критерії оцінювання індивідуального проєкту: обізнаність здобувача з вибраної теми; оригінальність теми; доступність та науковість в контексті шкільної літературної освіти; чинник актуальності і новизни теми; ефективність презентації проєкту перед аудиторією; логічність розвитку теми; аргументація основних положень; вміння відповідати на запитання; наочність; контакт з аудиторією; цікаві приклади тощо.

IV. Політика оцінювання

Увесь освітній процес, контроль його результатів повинен відбуватися на засадах чесності, справедливості, відповідальності за результати своєї роботи, довіри до усіх учасників дидактичного процесу, об'єктивності оцінювання, толерантності, соціальної та гендерної рівності.

Здобувач повинен систематично відвідувати практичні заняття з курсу, не запізнюватися, аби не переривати роботу викладача та своїх колег, не симулювати поганий стан здоров'я під час проведення модульних робіт, заліків, екзаменів і под. Завдання, творчі проєкти і под. слід подати на перевірку у визначений викладачем час, оформивши відповідно до вимог, що ставляться до такого виду робіт.

З інформацією про поточне та підсумкове оцінювання можна ознайомитися на сайті Університету ([«Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки»](#)). Поточний контроль, метою якого є перевірка рівня знань й умінь здобувачів освіти при виконанні різного виду завдань, здійснюється на практичних заняттях. Максимальна кількість балів за поточний контроль – 30 (підсумковий семестровий контроль – екзамен).

Самостійна робота здобувача є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Навчальний матеріал курсу, передбачений для засвоєння у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний і підсумковий контроль поряд із

навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять.

Модульний контроль здійснюється викладачем на завершення змістового модуля. Відсутність здобувача на модульний контрольний роботі оцінюється у нуль балів. Повторне складання модульного контролю можливе за умови його відсутності на МКР з поважної причини. Максимальна кількість балів – 30.

Для оперативної комунікації з освітнього компонента для розміщення матеріалів та завдань до курсу використовується платформа Moodle <http://194.44.187.60/moodle/>, а також для ефективного освітнього процесу в умовах змішаного або дистанційного навчання функціонує Viber-спільнота, лекційні і практичні заняття проводяться на основі електронного сервісу Zoom. «[Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#)» урегульовує процедуру визнання результатів формальної, неформальної, інформальної освіти. Відповідно до пункту 3.3 цього положення, «визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті», дозволяється для освітніх компонентів, викладання яких за навчальним планом ОПП починається з другого семестру.

Академічна доброчесність. Основні параметри академічної доброчесності включають такі позиції: висловлення власних міркувань із певних питань із посиланням на легітимні академічні джерела (статті в наукових часописах, які мають друковані версії, та затверджені відповідними інституціями); чітка диференціація власних поглядів та позицій інших дослідників, оригінальне та самостійне виконання запропонованих завдань, запобігання проявам різних форм академічного плагіату (списування, фальсифікація фактів, кількісні та якісні маніпуляції), двостороння комунікація з питань якості й доцільності контенту та форм контролю. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Жодні форми порушення академічної доброчесності (недбайливе цитування, присвоєння чужих ідей чи робіт, плагіат, псевдоавторство, неповажне ставлення до учасників освітнього процесу тощо) недопустимі. У разі таких дій – адекватна реакція відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#).

Відвідування занять. Якісне засвоєння навчальних матеріалів курсу передбачає систематичне виконання самостійної роботи та присутність на лекційних і практичних заняттях, попереднє ознайомлення із матеріалами окремих тем і підготовку до виконання завдань певного типу (презентації, фронтальне опитування). У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. У процесі опанування освітнього компонента здобувач освіти може отримати 100 балів (практичні заняття – 70 балів, індивідуальний навчально-дослідний проєкт – 30 балів). Форма підсумкового контролю успішності здобувача – екзамен, що має форму усної відповіді на питання за змістом курсу. На екзамені можна отримати максимум 30 балів. Будь-які конфліктні ситуації щодо оцінювання вирішують відповідно до «[Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#)»

V. Підсумковий контроль

Питання до іспиту

1. Ренесанс як епоха в історії Європи.
2. Відродження в Італії. Творчість Петрарки. Аналіз одного з віршів
3. Художні особливості твору Боккаччо «Декамерон».
4. Французьке Відродження. Творчість Ф. Рабле.
5. Іспанське Відродження. Творчість Сервантеса і Л. де Веги.
6. Відродження в Англії.
7. Творчість Шекспіра. Сонети. Аналіз одного із сонетів.
8. Театр Шекспіра. Проблематика та поетика комедій В. Шекспіра.

9. Трагедії «Ромео і Джульєтта»: ідейна позиція автора і її творче втілення.
10. Трагедія В. Шекспіра «Гамлет». Новаторство трагедії і особливості образної системи.
11. Особливості конфлікту в трагедії «Отелло»
12. Образ Короля Ліра в трагедії В. Шекспіра «Король Лір».
13. Особливості Бароко як епохи і як художнього стилю.
14. Іспанська література XVII ст. Творчість П. Кальдерона як вершина іспанського бароко.
15. Французька література XVII ст. Театр французького класицизму. П. Корнель «Сід».
16. Трагедія Ж. Расіна «Федра»: особливості конфлікту.
17. Творчість Мольєра у світовій історії драматургії. «Тартюф» як висока комедія.
18. Особливості образу Дон Жуана у творчості Мольєра.
19. Англійська література XVII ст. Творчість Д. Донна.
20. «Втрачений рай» Д. Мільтона як вершина англійського бароко.
21. Загальна характеристика літератури Просвітництва.
22. Особливості італійської драматургії: Гольдоні та К.Гоцци.
23. Література Англії XVIII ст.
24. Специфіка сатиричного методу Свіфта. Особливості сюжету та образної системи в романі-памфлеті Дж. Свіфта «Мандри Гуллівера».
25. Творчість Д. Дефо та історико-літературне значення його романів. Проблематика і поетика роману Дефо «Робінзон Крузо».
26. Сентименталізм в літературі. Творчість Бернса, Стерна.
27. Французька література XVIII ст. Епоха Просвітництва у Франції.
28. Творчість Вольтера і Д. Дідро. Аналіз одного з творів.
29. Новаторство Руссо у створенні сентиментального роману-сповіді.
30. Драматургія Бомарше.
31. Німецька література XVIII ст. Творчість Шиллера. «Розбійники».
32. Художня своєрідність лірики Й. В. Гете (проблематика, жанри, стиль).
33. «Фауст» Й. В. Гете: історія створення твору.
34. Жанрова і стильова специфіка «Фауста» Й. В. Гете. Особливості композиції.
35. Конфлікт і система персонажів «Фауста» Й. В. Гете. Проблема пізнання в трагедії.

VI. Шкала оцінювання

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Твори для текстуального опрацювання (обов'язкове і додаткове читання)

- *Франческо Петрарка*. Канцоньєре.
- *Джованні Боккаччо*. Декамерон.
- *Франсуа Рабле*. Гаргантюа і Пантагрюель.
- *Мігель Сервантес*. Дон Кіхот.
- *Вільям Шекспір*. Сонети. Дванадцята ніч. Гамлет. Ромео і Джульєтта. Отелло. Дванадцята ніч. Сонети.
- *Педро Кальдерон*. Життя – це сон.

- П'єр Корнель. Сід.
- Жан Батист Мольєр. Тартюф. Міщанин-шляхтич.
- Джон Донн. Поезії.
- Даниель Дефо. Пригоди Робінзона Крузо.
- Джонатан Свіфт. Подорож Лемюеля Гулівера.
- Роберт Бернс. Вірші.
- Вольтер. Кандід.
- Дені Дідро. Черниця.
- Фрідріх Шіллер. Розбійники. Поезії.
- Йоганн Вольфганг Гете. Фауст. Поезії.

Навчальна література

Основні підручники, посібники, хрестоматії, методичні рекомендації

1. Блум Г. Західний канон: книги на тлі епох. Київ: Факт. 2007. 720 с.
2. Бортнік Ж. [Особливості рецепції трагедії В. Шекспіра «Отелло» в сучасному українському театрі \(на прикладі вистави «Отелло / Україна / Facebook»\).](#) *Закарпатські філологічні студії*: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 1, вип. 20. С. 131–136
3. Ніколенко О. М. Бароко, класицизм, просвітництво. Література XVII–XVIII століть: посібник для вчителя. Харків: Веста: Видавництво «Ранок». 2003. 224 с.
4. [Шалагінов Б. Зарубіжна література від античності до початку XIX ст. Київ : Вид-чий дім «Кисво-Могилянська академія», 2013. 366 с.](#)
5. [Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури: Середні віки та Відродження. Київ: Знання, 2011. 476 с.](#)
6. Український шекспірівський портал. URL : <https://shakespeare.znu.edu.ua/uk/>
7. Shakespedia. URL: <https://www.shakespeare.org.uk/explore-shakespeare/shakespedia/>

Публікації викладача:

- Бортнік Ж. [Рецепція драматичного твору в процесі інсценізації монодрами \(на прикладі хроніки В. Шекспіра «Річард III» та вистави «Річард після Річарда» режисера І. Волицької\).](#) *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк, 2014. № 19 (296). С. 7–13.
- Бортнік Ж. [Творчість Вільяма Шекспіра в театральних конкретизаціях: воєнний контекст.](#) *Закарпатські філологічні студії*. 2025. Випуск 39. Том 1. 207-212.
- Бортнік Ж. [Творчість В. Шекспіра в освітній проєкції: методичні проблеми та підходи.](#) *Philologists' Views on Globalization Challenges. International scientific conference. Riga, Latvia: Baltija. March 19–20, 2025. 25-18.*

Енциклопедії, словники

1. Зарубіжні письменники: енциклопедичний довідник. У 2 т. Т. 1: А-К. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 824 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Schavurskyi_Borys/Zarubizhni_pysmennyky_entsyklopedychnyi_dovidnyk_Tom_1.pdf
2. Зарубіжні письменники: енциклопедичний довідник. У 2 т. Т. 2: Л-Я / ред. Н. Михальська, Б. Щавурський. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 864 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Schavurskyi_Borys/Zarubizhni_pysmennyky_Entsyklopedychnyi_dovidnyk_Tom_2.pdf
3. Історія європейської цивілізації. Епоха Відродження. Література і театр. Образотворче мистецтво. Музика / за ред. Умберто Еко; Харків: Фоліо, 2022. 589 с
4. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / голова ред. А.

Волков. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 634 с. URL:
https://chtyvo.org.ua/authors/Volkov_Anatolii/Leksikon_zahalnoho_ta_porivnialnoho_literaturoznavstva/

5. Літературознавча енциклопедія. У 2 томах. Т. 1 / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 608 с. (Енциклопедія ерудита). URL:
https://chtyvo.org.ua/authors/Kovaliv_Yurii/Literaturoznavcha_entsyklopediia_U_dvokh_tomakh_T_1/

6. Літературознавча енциклопедія. У 2 томах. Т. 2 / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 624 с. (Енциклопедія ерудита). URL:
https://chtyvo.org.ua/authors/Kovaliv_Yurii/Literaturoznavcha_entsyklopediia_U_dvokh_tomakh_T_2/

7. The Concise Oxford Dictionary of Literary Terms / by Chris Baldic. 2nd Edition. Oxford: Oxford University Press, 2001. 291 p.
URL:

http://armytaget.net/pdsdata/%5BChris_Baldick%5D_The_Concise_Oxford_Dictionary_of_Literary_Terms.pdf

7. The Routledge Dictionary of Literary Terms. Based on A Dictionary of Modern Critical Terms / Edited by Peter Childs, Roger Fowler. 3rd Edition. London – New York: Routledge (Taylor & Francis Group), 2005. 273 p. URL:
https://www.uv.es/fores/The_Routledge_Dictionary_of_Literary_Terms.pdf

Періодичні фахові видання

1. Зарубіжна література в школах України: науково-методичний журнал. Київ: Антропосвіт. URL: <https://zl.kiev.ua/>

2. Зарубіжна література: науково-методична газета. Київ: Шкільний світ: <http://literatura@1veresnya.com.ua>

3. Сайти бібліотек

1. Бібліотека Волинського національного університету імені Лесі Українки. URL: <http://catalog.library.vnu.edu.ua>

2. Бібліотека українського центру. URL: <http://ukrcenter.com>

3. Державна бібліотека України для юнацтва. URL: <http://www.4uth.gov.ua/>

4. Електронна бібліотека української літератури (зарубіжна література). URL: <http://ukrlib.com>

5. Львівська обласна бібліотека для дітей. URL: <http://kazkar.at.ua/lodb.org.ua/>

6. Національна бібліотека України для дітей. URL: www.chl.kiev.ua/

7. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.org/>

Відеоматеріали

1.Твоя підпільна гуманітарка. Уроки літератури. URL: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLX86wb1UXkMb03qj085IUGeagU8senjD8>

2. Наталія Кривда про епоху бароко та українську культуру XVII століття. <https://www.youtube.com/watch?v=WRCPUFLmy5M>